

Σχολή Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας

Τμήμα Βιοϊατρικών Επιστημών

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Παιδαγωγικό τμήμα

Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Επιστήμες της Αγωγής μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών

Προσεγγίσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Χαρισματικοί - ταλαντούχοι μαθητές και ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

POST GRADUATE THESIS

Gifted and talented students and the Greek education system

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ/NAME OF STUDENTS

Ελένη Ανέστη

Eleni Anesti

ΟΝΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗ/NAME OF THE SUPERVISOR

Μαρία Τράπαλη

Maria Trapali

ΑΙΓΑΛΕΩ/AIGALEO 2024

Faculty of Health and Caring Professions
Department of Biomedical Sciences
Faculty of Administrative, Financial and Social Sciences
Department of Early Childhood Education and Care

Department of Pedagogy

Inter-Institutional Post Graduate Program
Pedagogy through innovative Technologies and Biomedical approaches

POST GRADUATE THESIS

Gifted and talented students and the Greek education system

Eleni Anesti

Registration Number: 21805

mscedt21805@uniwa.gr

e_anesti@yahoo.gr

FIRST SUPERVISOR

Maria Trapali

SECOND SUPERVISOR

Anastasios Asvestas

AIGALEO 2024

Επιτροπή εξέτασης

Ημερομηνία εξέτασης: 16/02/2024

Ονόματα εξεταστών

Υπογραφή

1^{ος} Εξεταστής Μαρία Τράπαλη

2^{ος} Εξεταστής Αναστάσιος Ασβεστάς

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ελένη Ανέστη του Γεωργίου, με αριθμό μητρώου 21805 φοιτήτρια του Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών Προσεγγίσεων των Τμημάτων Βιοϊατρικών Επιστημών/Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία/Παιδαγωγική τμήμα των Σχολών Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας/Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Ελένη Ανέστη

A.M.: 21805

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική ερευνητική εργασία ολοκληρώθηκε χάριν στη συμβολή και τη στήριξη των καθηγητών που γνώρισα κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο πανεπιστήμιο.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες, οφείλω στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Μαρία Τράπαλη, αι συμβουλές της και η καθοδήγησή της συνετέλεσαν, ώστε να ολοκληρωθεί η εργασία αυτή. Ευχαριστίες οφείλω και στον συν επιβλέπων καθηγητή Αναστάσιο Ασβεστά.

Αφιερώσεις

Η διπλωματική εργασία αυτή αφιερώνεται στην οικογένειά μου, για την συμπαράσταση και την υπομονή τους.

«Δεν υπάρχει τίποτα πιο άδικο από την ίση μεταχείριση ανόμοιων»

P. Brandwein

Περίληψη

Εισαγωγή: Η συγκεκριμένη βιβλιογραφική μελέτη επικεντρώνεται στην ιδέα ότι η δημιουργία ενός πραγματικά δημοκρατικού ελληνικού σχολείου απαιτεί την αναγνώριση και αντιμετώπιση των ξεχωριστών εκπαιδευτικών αναγκών των χαρισματικών παιδιών. Ο στόχος δεν είναι να επιβαρυνθούν οι εκπαιδευτικοί με νέους ρόλους, αλλά να εμπλουτιστούν με νέες παιδαγωγικές δεξιότητες και τη δυνατότητα αυτομόρφωσης σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών.

Σκοπός: Η προσέγγιση αυτή αντικατοπτρίζει τη σημασία της κοινωνικής δικαιοσύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα, που πρέπει να επικεντρώνεται στη διαφοροποίηση και στην ευαισθητοποίηση σε όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με χαρισματικές ικανότητες. Αντί να θεωρούνται οι χαρισματικοί μαθητές ως επιπρόσθετη πρόκληση, η έρευνα υπογραμμίζει ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εμπλουτίσουν τις πρακτικές τους για την ευνοϊκή ανάπτυξη όλων των μαθητών μέσω της προσαρμογής της διδασκαλίας σε διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες. Συνολικά, η έρευνα αυτή προτείνει πρακτικές προσεγγίσεις που ανταποκρίνονται στην ανάγκη για πιο ανοιχτό, ευέλικτο και προσαρμοσμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον που αντιμετωπίζει και ενισχύει τις χαρισματικές ικανότητες των παιδιών.

Μέθοδος: Η επισκόπηση του πεδίου γίνεται μέσω της ανάλυσης δημοσιεύσεων από επιστημονικά συνέδρια και αξιόπιστα επιστημονικά περιοδικά της ελληνικής βιβλιογραφίας, ακολουθώντας ένα αυστηρό πρωτόκολλο. Συγκεκριμένα, κατά το πρωτόκολλο αυτό, είναι υποχρεωτικό να καθοριστούν με σαφήνεια ο ερευνητικός στόχος, το ερευνητικό ερώτημα και τα κριτήρια με βάση τα οποία θα επιλεγούν οι βιβλιογραφικές πηγές (Munn, και συν., 2022). Αυτή η προσέγγιση εγγυάται τη σαφήνεια και τη συνέπεια στην αξιολόγηση της βιβλιογραφίας, καθιστώντας τη διαδικασία διαφανή και επαναληπτική. Αξίζει να αναφερθεί, πως η έρευνα στηρίζεται σε πληροφορίες που προέρχονται από αναγνωρισμένες πηγές, όπως επιστημονικά συνέδρια και περιοδικά, εγγυώμενη την αξιοπιστία των δεδομένων.

Αποτελέσματα: Οι ερευνητικές μελέτες αναδεικνύουν τη σημασία της αποτελεσματικής αναγνώρισης και διαχείρισης της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση, επισημαίνοντας προκλήσεις και αδυναμίες. Προτείνουν την εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ενισχύοντας τη συμμετοχή γονέων και εκπαιδευτικών, ενώ υπογραμμίζουν την ανάγκη για σαφείς νομοθετικές ρυθμίσεις. Τα αποτελέσματα αυτά ενισχύουν την κατανόηση της χαρισματικότητας στον εκπαιδευτικό χώρο και προτρέπουν σε βελτιώσεις για την υποστήριξη χαρισματικών μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: Χαρισματικοί, Ταλαντούχοι μαθητές, Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Abstract

Introduction: This particular bibliographic study focuses on the idea that the creation of a truly democratic Greek school requires the recognition and treatment of the special educational needs of gifted children. The goal is not to burden teachers with new roles, but to enrich them with new pedagogical skills and the possibility of self-education in matters related to the education of gifted children.

Purpose: This approach reflects the importance of social justice in the educational system, which must focus on differentiation and sensitivity towards all children, including those with gifted abilities. Rather than seeing gifted students as an additional challenge, the research highlights that educators can enrich their practices for the favorable development of all students by adapting instruction to different needs and abilities. Taken together, this research suggests practical approaches that respond to the need for a more open, flexible and adapted educational environment that addresses and enhances children's gifted abilities.

Method: We undertake a field review using scientific conference papers and reputable scientific journals from the Greek literature following a strict protocol. Specifically, according to this protocol, it is mandatory to clearly define the research objective, the research question and the criteria based on which the bibliographic sources will be selected (Munn, et al., 2022). This approach ensures clarity and consistency in the evaluation of the literature, making the process transparent and repeatable. It is worth mentioning that the research relies on information derived from recognized sources, such as scientific conferences and journals, ensuring the timeliness and reliability of the data.

Results: Research studies highlight the importance of effective identification and management of giftedness in education, highlighting challenges and weaknesses. They propose the implementation of differentiated teaching, strengthening the participation of parents and teachers, while underlining the need for clear legislative regulations. These results enhance the understanding of giftedness in education and prompt improvements to support gifted students.

Key words: Charismatic, Talented students, Greek education system

Περιεχόμενα

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής εργασίας.....	iv
Ευχαριστίες.....	v
Αφιερώσεις.....	vi
Περίληψη.....	vii
Λέξεις κλειδιά:.....	vii
Abstract.....	viii
Introduction:.....	viii
Συνομογραφίες.....	x
Πρόλογος.....	1
Εισαγωγή.....	3
Α. Το ερευνητικό πλαίσιο.....	3
Β. Έρευνες για τα χαρισματικά παιδιά.....	3
Γ. Σκοπός της έρευνας-Ερευνητικά ερωτήματα.....	9
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Προσέγγιση.....	9
1.1 Ορισμός των χαρισματικών παιδιών - Ιστορική αναδρομή.....	9
1.2 Χαρισματικότητα. Μύθοι και πραγματικότητες.....	11
1.3 Χαρισματικοί Μαθητές με χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις.....	13
2.1 Πρακτικές υποστήριξης για χαρισματικά παιδιά.....	13
2.2 Χαρισματικοί μαθητές και ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.....	14
2.3 Σύγχρονα θεωρητικά μοντέλα περί χαρισματικότητας.....	15
2.4 Χαρακτηριστικά των χαρισματικών παιδιών.....	17
2.5 Συναισθηματική διάσταση της χαρισματικότητας.....	18
2.6 Εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών.....	20
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Έρευνα.....	21
3. Κεφάλαιο: Μεθοδολογία.....	21
3.1 Μεθοδολογικό πλαίσιο, Ερευνητικά ερωτήματα.....	22
3.2 Αποτελέσματα- Συζήτηση.....	23
3.3 Συμπεράσματα.....	24
Αναφορές.....	26
Πηγές Εικόνων.....	28

Συντομογραφίες

Αγγλική ορολογία	Ελληνική ορολογία
NAGC: National Association for Gifted Children	NAGC: Διεθνής Οργανισμός για χαρισματικά παιδιά
GCQ: Gifted Child Quarterly	GCQ: Τα νέα για χαρισματικά παιδιά
CAGC: The Canadian Association for Gifted Children	CAGC: Η Καναδική ένωση για χαρισματικά παιδιά.

Πρόλογος

Η αναγνώριση και η υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών είναι σημαντικές για την ανάπτυξή τους και την εκμετάλλευση του δυναμικού τους. Τα χαρισματικά παιδιά μπορεί να χρειάζονται επιπλέον προκλήσεις και ευκαιρίες που να ταιριάζουν στις ικανότητές τους. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη τους για ισορροπία μεταξύ ακαδημαϊκής και κοινωνικής ανάπτυξης. Οι δάσκαλοι, οι γονείς και οι ειδικοί στην εκπαίδευση χαρισματικών παιδιών πρέπει να συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον όπου τα παιδιά αυτά να μπορούν να αναπτύξουν το δυναμικό τους και να αισθάνονται αποδεκτά και υποστηριγμένα (Silverman, 2015).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι τα χαρισματικά παιδιά διαθέτουν ιδιαίτερες φυσικές, πνευματικές ή κοινωνικές ικανότητες που ξεχωρίζουν από τον μέσο όρο της ηλικίας τους. Αυτά τα παιδιά είναι συχνά ιδιοφυή και μπορεί να είναι εξαιρετικά σε τομείς όπως η ευφυΐα, η δημιουργικότητα, η τέχνη, η μουσική, η αθλητική επίδοση και πολλοί άλλοι. Οι χαρισματικοί μαθητές συχνά αντιμετωπίζουν ξεχωριστές εκπαιδευτικές ανάγκες και πρέπει να λαμβάνουν ειδική προσοχή και υποστήριξη από το σχολείο και τους γονείς τους (Smutny, 2015).

Συγκεκριμένες πρακτικές υποστήριξης για τα χαρισματικά παιδιά περιλαμβάνουν:

1. Προσαρμοσμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης: Σχολεία που μπορούν να παρέχουν ατομικά ή προηγμένα προγράμματα εκπαίδευσης για τα χαρισματικά παιδιά, ώστε να προωθήσουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους.
2. Υποστήριξη από εξειδικευμένους: Οι εκπαιδευτικοί και οι σύμβουλοι μπορούν να συνεργαστούν με ειδικούς στην εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών για να αναπτύξουν προσαρμοσμένα προγράμματα.
3. Αναγνώριση και υποστήριξη των κοινωνικών αναγκών: Τα χαρισματικά παιδιά μπορεί να αντιμετωπίζουν προκλήσεις στις κοινωνικές τους σχέσεις. Είναι σημαντικό να παρέχεται υποστήριξη και κοινωνικές ευκαιρίες για να αναπτύξουν δεξιότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης.
4. Ενθάρρυνση της δημιουργικότητας: Τα χαρισματικά παιδιά συχνά έχουν έντονη δημιουργικότητα πρέπει να ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τις δημιουργικές τους τάσεις μέσω της τέχνης, της λογοτεχνίας, της μουσικής ή άλλων εκφραστικών τεχνών.

Συνολικά, η αναγνώριση και η υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί ότι μπορούν να αναπτύξουν το δυναμικό τους και να είναι ευχαριστημένα κατά την ανάπτυξή τους (Winner, 2016).

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις όσον αφορά την αναγνώριση και υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών. Οι διαδικασίες αναγνώρισης των χαρισματικών παιδιών στην Ελλάδα είναι συχνά πολύπλοκες και χρονοβόρες. Οι γονείς και οι

εκπαιδευτικοί συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αναγνώριση των χαρισματικών παιδιών (Λιάκου, 2005).

Παρόλο που υπάρχουν μερικά προγράμματα εμπλουτισμού στην εκπαίδευση, αυτά δεν είναι ευρέως διαθέσιμα και δεν προσφέρονται σε όλα τα σχολεία. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη επαρκούς πρόκλησης και ανάπτυξης για τα χαρισματικά παιδιά. Σημαντικός παράγοντας είναι η επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών σχετικά με την αναγνώριση και την υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών. Είναι σημαντικό να διαθέτουν όλες οι σχολικές βαθμίδες, τα εργαλεία και τη γνώση για να ανταποκριθούν στις ανάγκες αυτών των μαθητών. Η συνεργασία με τις οικογένειες των χαρισματικών παιδιών είναι κρίσιμη για την επιτυχία τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι γονείς χρειάζονται πληροφορίες και υποστήριξη για να κατανοήσουν και να υποστηρίξουν τα παιδιά τους (Παπαναγιώτου, 2013). Οι προκλήσεις αυτές απαιτούν αφοσίωση και επενδύσεις από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα για να διασφαλιστεί ότι τα χαρισματικά παιδιά λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη και πρόκληση που τους βοηθά να αναπτύξουν το δυναμικό τους.

Με αφορμή όλα τα παραπάνω, η παρούσα εργασία θα εστιάσει στα κοινά χαρακτηριστικά, από έρευνες που έχουν γίνει στην Ελλάδα και κατά πόσο συμβάλει το εκπαιδευτικό σύστημα στην απαραίτητη υποστήριξη και πρόκληση, που τους βοηθά να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Υπάρχουν πολλές έρευνες που έχουν διεξαχθεί για τα χαρισματικά παιδιά σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η ψυχολογία, η κοινωνιολογία και άλλοι. Τα ερευνητικά ερωτήματα ορίστηκαν με βάση όσα μελετήθηκαν από την βιβλιογραφία και αυτά που θα εξεταστούν είναι:

- Αναγνώριση και διάγνωση: Πολλές έρευνες εξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους αναγνωρίζονται και διαγιγνώσκονται τα χαρισματικά παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης.
- Εκπαίδευση: Έρευνες που έχουν διερευνήσει την αποτελεσματικότητα διάφορων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προσεγγίσεων για τα χαρισματικά παιδιά.
- Κοινωνικοί παράγοντες: Έρευνες που έχουν εξετάσει πώς οι χαρισματικοί μαθητές αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό περιβάλλον και τον ρόλο της οικογένειας στην ανάπτυξή τους.
- Συναισθηματική ευεξία: Αρκετές έρευνες έχουν εξετάσει τη συναισθηματική και ψυχική ευεξία των χαρισματικών παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών προκλήσεων όπως η κοινωνική απομόνωση ή η πίεση.
- Μετέπειτα επιδόσεις: Ορισμένες έρευνες εξετάζουν την εξέλιξη των χαρισματικών παιδιών σε ενήλικες και πώς αυτή επηρεάζεται από την παιδική τους ικανότητα (Μπούζα, 2018) (Davis, Rimm, & Siegle, 2018).

Εισαγωγή

A. Το ερευνητικό πλαίσιο

Η παρούσα ερευνητική μελέτη αφορά την ανάλυση του συνολικού πλαισίου εξέλιξης του σχολικού συστήματος στην Ελλάδα, με τελικό στόχο τη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που θα ευνοεί την ισόρροπη ανάπτυξη για όλους τους μαθητές, καθώς και την αναγνώριση της ίσης συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική κοινότητα. Η έρευνα αυτή ανταποκρίνεται στην ανάγκη αντιμετώπισης των πρακτικών ζητημάτων που προκύπτουν καθημερινά στη διδακτική πράξη και αναζητά ένα θεωρητικό πλαίσιο για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού μοντέλου που θα ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των μαθητικών ομάδων.

Η κεντρική ιδέα αυτής της έρευνας εστιάζεται στην πεποίθηση ότι η δημιουργία ενός πραγματικά δημοκρατικού ελληνικού σχολείου απαιτεί την αναγνώριση και αντιμετώπιση των ξεχωριστών εκπαιδευτικών αναγκών των χαρισματικών παιδιών. Αυτό δεν επιβαρύνει τους εκπαιδευτικούς με νέους ρόλους, αλλά τους εμπλουτίζει με νέες παιδαγωγικές δεξιότητες και τη δυνατότητα αυτομόρφωσης σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών (Cohen, , Manion , & Morrison,, 2012).

Για τη διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ειδικότερα μια ανασκόπηση πεδίου. Μέσω της αναφοράς σε υπάρχουσα επιστημονική πληροφορία και ερευνητικά δεδομένα, αναζητήθηκε η σύνδεση της τρέχουσας έρευνας με την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Αυτό αντιστοιχεί σε μια προσεκτική και συστηματική μελέτη του υλικού που υπάρχει στην επιστημονική κοινότητα σχετικά με το θέμα της έρευνας.

B. Έρευνες για τα χαρισματικά παιδιά

Υπάρχουν πολλές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε διάφορα μέρη του κόσμου για τα χαρισματικά παιδιά. Αυτές οι έρευνες ασχολούνται με την αναγνώριση, την ανάπτυξη, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις καλύτερες πρακτικές για την υποστήριξή τους. Μερικές από τις βασικές περιοχές έρευνας περιλαμβάνουν την κοινωνική και ακαδημαϊκή προσαρμογή, τις διαφορετικές μεθόδους εκπαίδευσης, τις επιπτώσεις της περιβαλλοντικής και οικογενειακής συνάρτησης και πολλά άλλα.

Ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια και ιδρύματα σε χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Κίνα, η Αυστραλία, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολλές άλλες έχουν διεξάγει εκτεταμένες έρευνες για τα χαρισματικά παιδιά. Οι περισσότερες από αυτές τις έρευνες δημοσιεύονται σε επιστημονικά περιοδικά ή παρουσιάζονται σε συνέδρια που ασχολούνται με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των παιδιών (Gross, 2022).

Θέματα που έχουν εξεταστεί περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών σε διάφορες περιβαλλοντικές συνθήκες, την επίδραση της εκπαίδευσης και της κοινωνίας στην ανάπτυξή τους και τη διαχείριση των ειδικών τους αναγκών.

Ορισμένες από αυτές περιλαμβάνουν:

1. **Εκπαιδευτικά προγράμματα και προκλήσεις:** Έρευνες που εξετάσει πώς εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμόζονται στις ανάγκες των χαρισματικών παιδιών, καθώς και τις προκλήσεις που προκύπτουν κατά την υλοποίησή τους.
2. **Κοινωνική και ακαδημαϊκή προσαρμογή:** Μελέτες που εστιάζει στην επίδραση της κοινωνικής και ακαδημαϊκής προσαρμογής των χαρισματικών παιδιών σε διαφορετικά περιβάλλοντα, όπως στο σχολικό περιβάλλον ή στις οικογενειακές συνθήκες.
3. **Διαχείριση των ειδικών αναγκών:** Έρευνες που εστιάζει στην καλύτερη διαχείριση και υποστήριξη των ειδικών αναγκών των χαρισματικών παιδιών, ώστε να αναπτύξουν πλήρως το δυναμικό τους.
4. **Συναισθηματική νοημοσύνη και χαρισματικά παιδιά:** Μελέτες που εστιάζουν στη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και των χαρισματικών ικανοτήτων, καθώς και στον τρόπο που αυτό επηρεάζει την ανάπτυξή τους (Davis, Rimm, & Siegle, 2018).

Έρευνα της Gifted Child Quarterly (GCQ): Αυτό το επιστημονικό περιοδικό έχει δημοσιεύσει πολλές μελέτες σχετικά με εκπαιδευτικά προγράμματα για χαρισματικά παιδιά, εστιάζοντας στην αποτελεσματικότητά τους και την προσαρμογή τους στις ανάγκες των μαθητών.

1. **"Differentiating Instruction for Gifted Learners":** Μελέτη που εξετάζει τις τεχνικές διαφοροποίησης της εκπαίδευσης για τους χαρισματικούς μαθητές.
2. **"Acceleration for Gifted Students":** Μελέτη που αναλύει τη χρήση της επιτάχυνσης ως μέθοδο για την αντιμετώπιση των αναγκών των χαρισματικών μαθητών σε προηγμένα επίπεδα.
3. **"Effectiveness of Professional Development for Educators of the Gifted":** Μελέτη που αναφέρεται στην αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν χαρισματικά παιδιά.
4. **"Gifted Education in Rural Schools":** Μελέτη που εστιάζει στην εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών σε αγροτικές περιοχές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αυτές οι σχολικές μονάδες.

Έρευνες στον τομέα της εκπαίδευσης: Πολλοί εκπαιδευτικοί οργανισμοί και ιδρύματα έχουν διεξάγει μελέτες σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα για χαρισματικά παιδιά, όπως το National Association for Gifted Children (NAGC) στις Ηνωμένες Πολιτείες ή τον Καναδικό Σύνδεσμο Γονέων για τα Χαρισματικά Παιδιά (The Canadian Association for Gifted Children - CAGC).

Έρευνες σε πανεπιστημιακό επίπεδο: Πολλά πανεπιστήμια έχουν διεξάγει έρευνες για τα εκπαιδευτικά προγράμματα για χαρισματικά παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων Stanford, Harvard και του Πανεπιστημίου του Connecticut (Lemon , 2010).

Στην Ελλάδα, έχουν διεξαχθεί αρκετές έρευνες σχετικά με τα χαρισματικά παιδιά και τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες. Ορισμένες από αυτές περιλαμβάνουν:

1. **Εκπαιδευτικά προγράμματα για χαρισματικά παιδιά:** Έρευνες έχουν εξετάσει την αποτελεσματικότητα διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην υποστήριξη και ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών.
2. **Εκπαιδευτική διάγνωση και αναγνώριση:** Αρκετές έρευνες έχουν εξετάσει τους τρόπους αναγνώρισης και διάγνωσης των χαρισματικών μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης.
3. **Κοινωνική ενσωμάτωση και αλληλεπίδραση:** Υπάρχουν έρευνες που εξετάζουν πώς οι χαρισματικοί μαθητές αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό περιβάλλον τους και τον ρόλο της οικογένειας στην ανάπτυξή τους.
4. **Ψυχολογική ευεξία:** Έρευνες έχουν εστιάσει στη συναισθηματική και ψυχική ευεξία των χαρισματικών παιδιών, εξετάζοντας πιθανές προκλήσεις όπως η κοινωνική απομόνωση και η πίεση.
5. **Μελέτες μετέπειτα επιδόσεων:** Ορισμένες έρευνες εστιάζουν στην εξέλιξη των χαρισματικών παιδιών ως ενηλίκων και στον τρόπο που επηρεάζεται από τις παιδικές τους ικανότητες (Ματσαγγούρας Η. , 2008α).

Αυτές οι έρευνες προσφέρουν σημαντικές ενδείξεις για τις ανάγκες και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα χαρισματικά παιδιά στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας και πώς μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερη η υποστήριξή τους. Παρακάτω θα αναλυθούν μερικές από αυτές αν κατηγορία μελέτης.

- Έρευνα Σαμψωνίδης Δ. (2023). Η σχέση της πολυδυναμικότητας και της αυτοαποτελεσματικότητας στα χαρισματικά παιδιά ηλικίας 15-18 στην Ελλάδα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή 103 χαρισματικών παιδιών από τους συλλόγους Mensa και τον Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων χαρισματικών και ταλαντούχων παιδιών. Τα αποτελέσματα έδειξαν υψηλά επίπεδα γενικευμένης αυτοαποτελεσματικότητας με τον κοινωνικό τύπο επαγγελματικών ενδιαφερόντων να ξεχωρίζει, ακολουθούμενος από τον πρακτικό και καλλιτεχνικό τύπο. Επιπλέον, ο τύπος σχολείου και η ηλικία φάνηκαν να έχουν σημαντική σχέση με την πολυδυναμικότητα των παιδιών. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε πως η έρευνα αυτή παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη σχέση μεταξύ της πολυδυναμικότητας και της αυτοαποτελεσματικότητας σε αυτά τα παιδιά, ενώ επίσης δείχνει τη σημασία των

διαφόρων παραγόντων όπως ο τύπος σχολείου και η ηλικία τους στην ανάπτυξη αυτών των χαρακτηριστικών. (Σαμψωνίδης, 2023)

- Έρευνα από τους Ελευθέριος Δημητρός, Θεόδωρος Γούπος, Αναστασία Μπεκιάρη, Μαρία Μπεκιάρη (2023) η οποία καταδεικνύει ότι τα χαρισματικά παιδιά στην Ελλάδα έχουν αναγνωριστεί από το νόμο, ωστόσο δεν υπάρχουν ανάλογες εκπαιδευτικές δομές. Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι άτομα με ειδικές πνευματικές ικανότητες και ταλέντα μπορούν να λαμβάνουν ειδική εκπαιδευτική μεταχείριση. Ο Νόμος 3699/2008 αναφέρεται στα χαρισματικά παιδιά και ορίζει ότι στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες περιλαμβάνονται όσοι έχουν μία ή περισσότερες πνευματικές ικανότητες και ταλέντα ανεπτυγμένα σε βαθμό που υπερβαίνει τα αναμενόμενα όρια. Ο νόμος αυτός έρχεται σε αντίθεση με το ΠΔ 201/98 που ορίζει ξεκάθαρα ότι οι μαθητές πρέπει να είναι «νόμιμης ηλικίας». Επιπλέον, δεν υπάρχει ούτε εκπαιδευτικό πλαίσιο ούτε διαφοροποιημένη διδασκαλία για ταλαντούχους μαθητές. Επομένως, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο που θα επιτρέπει στα χαρισματικά παιδιά να παρακολουθούν προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και πανεπιστήμια σύμφωνα με τις ικανότητές τους και τις ανάγκες τους και όχι με χρονολογική ηλικία (Ελευθέριος, Γούπος, Μπεκιάρη, & Μπεκιάρη, 2023).
- Η παρούσα εισήγηση της Μελλομένη Ζαρμπούτη (2020) εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδεύονται οι χαρισματικοί μαθητές στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οι χαρισματικοί μαθητές έχουν ορισμούς που διαφέρουν ανάλογα με τον επιστημονικό πλαίσιο, όπως αυτοί που παρέχουν ο Renzulli, ο Gardner και ο Heller. Οι διάφοροι ορισμοί συνδέονται με δημογραφικά χαρακτηριστικά, κριτήρια αξιολόγησης και την εκπαιδευτική πολιτική κάθε χώρας. Στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθούν οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για τους χαρισματικούς μαθητές στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συνοπτικά, παρατηρείται ότι οι χαρισματικοί μαθητές παραμένουν συχνά στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, ωστόσο, υπόκεινται σε προσαρμογές όπως διαφοροποιημένη διδασκαλία, τροποποιημένα αναλυτικά προγράμματα και εμπλουτισμό του περιεχομένου, προκειμένου να καλυφθούν αποτελεσματικά οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες (Ζαρμπούτη, 2020).
- Η βιβλιογραφική έρευνα της Μαρουσώ Χανιώτη (2020) εξετάζει το θέμα των χαρισματικών παιδιών, επισημαίνοντας τις εξαιρετικές τους ικανότητες και προδιαθέσεις που πρέπει να αξιοποιούνται μέσω κατάλληλων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων. Παράλληλα, υπογραμμίζει τον κίνδυνο υποεπίδοσης και την ανάγκη για προσαρμογές στην εκπαίδευση προκειμένου να καλυφθούν οι ατομικές τους ανάγκες. Προκειμένου να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά οι δυνατότητες των χαρισματικών παιδιών, η έρευνα παρουσιάζει μια συγκριτική ανάλυση των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων σε διάφορες χώρες. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε πολιτικές στην Αυστραλία, τις ΗΠΑ, και την Ανατολική και Δυτική Ευρώπη,

παρουσιάζοντας πρακτικές όπως κανονική τάξη, ειδικά σχολεία, ειδικά τμήματα και ομάδες εργασίας. Η ανάλυση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι όλες οι χώρες τείνουν προς την εξάλειψη του διαχωριστικού μοντέλου ειδικών σχολείων, προτιμώντας διαφοροποιημένη διδασκαλία σε κανονικές τάξεις. Επιπλέον, υποστηρίζουν εκπαιδευτικές πρακτικές όπως η επιτάχυνση και ο εμπλουτισμός της ύλης. Ωστόσο, παρατηρείται ότι η Ελλάδα παρουσιάζει αδυναμίες στην αξιοποίηση αυτών των πρακτικών (Χανιώτη, 2020).

- Η μελέτη της Βασιλικής Ξυθάλη (2020) αναφέρεται αρχικά στις διάφορες προσεγγίσεις της χαρισματικότητας παγκοσμίως και στην Ελλάδα, εστιάζοντας σε τέσσερις βασικές διαστάσεις αντίληψης της χαρισματικότητας. Επιπλέον, παρουσιάζει τις προσεγγίσεις που αγνοούν τη χαρισματικότητα ή τη θεωρούν ως ειδική εκπαιδευτική ανάγκη. Αναλύει τα κριτήρια ένταξης στην κατηγορία των χαρισματικών μαθητών, τις πρακτικές εντοπισμού και αναγνώρισής τους σε διάφορες χώρες, καθώς και τα σφάλματα που ενδέχεται να συμβούν. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι ποικίλες πρακτικές που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση της εκπαίδευσης των χαρισματικών μαθητών, παρουσιάζοντας διαφορετικές προσεγγίσεις ανά χώρα. Στην Ευρώπη, εξετάζονται μέτρα που εφαρμόζονται εντός ή εκτός σχολείου, με έμφαση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία και την επιτάχυνση του προγράμματος. Στην Ελλάδα, επισημαίνονται αδυναμίες στην αξιοποίηση αυτών των πρακτικών. Τέλος, εξετάζεται η κατάρτιση των εκπαιδευτικών για την εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών, καθώς και η σχολική πορεία και εξέλιξη των προικισμένων μαθητών. Τέλος, προτείνονται μέτρα και πρακτικές για μια εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες όλων των μαθητών (Ξυθάλη, 2020).
- Η έρευνα με τίτλο "Απόψεις και γνώσεις γονέων και εκπαιδευτικών προσχολικής και πρώτων τάξεων του δημοτικού για τα χαρισματικά παιδιά" των Κατερίνα Ζάχαρη, Μαρία-Αναστασία Ζερκούλη, Ιωάννης Κουμέντος (2020) πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος εξειδίκευσης στην Ειδική Αγωγή. Η έρευνα εστιάζεται στις περιοχές της Θήβας και των Βορείων προαστίων, με στόχο να διερευνήσει τις απόψεις και γνώσεις εκπαιδευτικών και γονέων σχετικά με τη χαρισματικότητα. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας επικεντρώνεται σε διάφορα μοντέλα και προσεγγίσεις που σχετίζονται με τη χαρισματικότητα. Οι στόχοι της έρευνας περιλαμβάνουν την ανίχνευση των γενικών απόψεων και γνώσεων για τη χαρισματικότητα, τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ χαρισματικότητας και σχολικής επίδοσης, τον έλεγχο της κατανόησης των ερωτηθέντων για την εκπαιδευτική πολιτική που αφορά τα χαρισματικά παιδιά, και τη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης στην εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο "χινοστιβάδα", διανέμοντας 40 ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτικούς προσχολικής εκπαίδευσης, πρώτων τάξεων δημοτικού, και γονείς. Η επεξεργασία των δεδομένων

πραγματοποιήθηκε με ποιοτική μέθοδο ανάλυσης δεδομένων. Συνολικά, η έρευνα προσφέρει ενδιαφέροντα ευρήματα σχετικά με τις απόψεις και γνώσεις των εκπαιδευτικών και γονέων σχετικά με τα χαρισματικά παιδιά στις δύο περιοχές, ενώ προτείνονται και βελτιώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης των χαρισματικών παιδιών (Ζάχαρη, Ζερκούλη, & Κουμέντος, 2020).

- Η παρούσα εισήγηση από τις Παπαρίζου και Καρολίδου (2020) επικεντρώνεται στις οργανωμένες δράσεις συναισθηματικής φροντίδας, συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας στο πλαίσιο της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για μαθητές στην ελληνική εκπαίδευση. Αναλύει το περιεχόμενο αυτής της υποστήριξης και επισημαίνει την έλλειψη σαφών αναφορών και ρυθμίσεων σχετικά με τα χαρισματικά παιδιά στη νομοθεσία. Προτείνει μια ανασκόπηση της νομοθεσίας με στόχο τη διαμόρφωση ενός πλαισίου που θα υποστηρίζει αποτελεσματικά τις ανάγκες των χαρισματικών μαθητών. Ως αφετηρία χρησιμοποιεί τα Αναθεωρημένα Συντάγματα των ετών 1975, 1986, 2001 και 2008, το Νόμο 3699/2008, καθώς και τις πιο πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις. Επισημαίνει την ανάγκη για πρόνοια προς όλους τους μαθητές και προτείνει την ανασκόπηση της νομοθεσίας ως βάση για αλλαγές που θα προάγουν μια πιο προσαρμοσμένη εκπαίδευση (Παπαρίζου & Καρολίδου, 2020).
- Το άρθρο του Δημητρίου Κοτσιφάκου (2019) επικεντρώνεται στα στοιχεία αναγνώρισης της χαρισματικότητας στους μαθητές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, εξετάζοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά χειρισμού για την ανάδειξή της. Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύονται αρνητικά στερεότυπα και προτείνεται ολική στρατηγική διαχείρισης των χαρισματικών μαθητών. Παρουσιάζονται στατιστικές μετρήσεις και αξιολογήσεις επιδόσεων σε διάφορα πεδία της μαθησιακής συμπεριφοράς των μαθητών, κλείνοντας με συμπεράσματα σχετικά με τις στρατηγικές ανάδειξης των χαρισματικών μαθητών στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Η παρουσίαση των ιδιαίτερων στρατηγικών καταλήγει στον ρόλο των μαθητών αυτών ως πρωτοπόρων στην υποστήριξη των αξιών του τεχνικού πολιτισμού και του κόσμου της εργασίας στην Ελλάδα (Κοτσιφάκος, 2020).

Οι συγκεκριμένες έρευνες προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την αναγνώριση και διαχείριση της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση. Αποκαλύπτουν προκλήσεις και αδυναμίες στην αξιοποίηση των χαρισματικών μαθητών, προτείνουν στρατηγικές βελτίωσης και αναδεικνύουν τη σημασία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Επιπλέον, αναδεικνύουν τη σημασία της συμμετοχής γονέων και εκπαιδευτικών στην αναγνώριση των χαρισματικών παιδιών και προτείνουν βελτιώσεις στην εκπαιδευτική πρακτική. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων για τα χαρισματικά παιδιά.

Γ. Σκοπός της έρευνας-Ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία θα εστιάσει στα κοινά χαρακτηριστικά που προκύπτουν από τις έρευνες σχετικά με τα χαρισματικά παιδιά στην Ελλάδα, εξετάζοντας κατά πόσο το εκπαιδευτικό σύστημα τους υποστηρίζει και προκαλεί, βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Υπάρχουν πολλές έρευνες που εξετάζουν το θέμα αυτό σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η ψυχολογία, η κοινωνιολογία και άλλοι. Τα ερευνητικά ερωτήματα που αναδεικνύονται από τη βιβλιογραφία είναι τα εξής:

- **Αναγνώριση και διάγνωση:** Ποιοι τρόποι χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και διάγνωση χαρισματικών παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης.
- **Εκπαίδευση:** Πώς η αποτελεσματικότητα διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προσεγγίσεων επηρεάζει την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών.
- **Κοινωνικοί παράγοντες:** Πώς οι χαρισματικοί μαθητές αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό περιβάλλον και ποιο είναι το ρόλο της οικογένειας στην ανάπτυξή τους.
- **Συναισθηματική ευεξία:** Πώς η συναισθηματική και ψυχική ευημερία των χαρισματικών παιδιών επηρεάζει την κοινωνική τους ενσωμάτωση, αντιμετωπίζοντας πιθανές προκλήσεις όπως η κοινωνική απομόνωση ή η πίεση.
- **Μετέπειτα επιδόσεις:** Πώς η παιδική τους ικανότητα επηρεάζει την εξέλιξή τους στην ενηλικίωση, εξετάζοντας πιθανά μονοπάτια ανάπτυξης (Davis, Rimm, & Siegle, 2018).

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Προσέγγιση

1.1 Ορισμός των χαρισματικών παιδιών - Ιστορική αναδρομή

Τα χαρισματικά παιδιά είναι αυτά που διακρίνονται από ιδιαίτερες ικανότητες, δεξιότητες ή ταλέντα σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η νοημοσύνη, η δημιουργικότητα, ο αθλητισμός, η τέχνη, η μουσική ή άλλα είδη εκφραστικών και πνευματικών επιδόσεων. Ξεχωρίζουν για την εξαιρετική τους ικανότητα σε συγκεκριμένους τομείς, η οποία υπερβαίνει σημαντικά τη μέση νοημοσύνη ή τις συνηθισμένες αναπτυξιακές φάσεις που περιμένουμε σε συγκεκριμένες ηλικίες.

Η έννοια των χαρισματικών παιδιών συχνά συνδέεται με την υπεροχή τους σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η γλώσσα, οι αριθμοί, οι επιστήμες, οι τέχνες ή άλλα πνευματικά πεδία. Αυτή η υπεροχή μπορεί να φανεί σε πολλούς τομείς της ζωής τους και να εκδηλωθεί μέσω δημιουργικότητας, αναλυτικής σκέψης, λύσης προβλημάτων και άλλων επιδόσεων (Gross, 2022).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως η έννοια των χαρισματικών παιδιών μπορεί να είναι ευρύτερη και να περιλαμβάνει διάφορα επίπεδα ταλέντου και δεξιοτήτων που εκδηλώνονται σε

διαφορετικούς τομείς, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις φυσικές τους κλίσεις. Αυτά τα παιδιά ενδέχεται να δείχνουν έντονο ενδιαφέρον και ικανότητα σε:

- **Ακαδημαϊκά Ταλέντα:** Έντονη νοημοσύνη, υψηλή διανοητική διαφοροποίηση, εξαιρετική μνήμη, ταχεία μάθηση και καλή ανάλυση.
- **Δημιουργικότητα:** Αναγνωρίζονται για τις δημιουργικές τους ικανότητες στην τέχνη, τη λογοτεχνία, τη μουσική, τον σχεδιασμό και άλλους τομείς έκφρασης.
- **Κοινωνικές Δεξιότητες:** Μπορεί να έχουν υψηλή ευαισθησία στις σχέσεις, να είναι καλοί ηγέτες, να διακρίνονται στην επικοινωνία και την ανταλλαγή ιδεών.
- **Αθλητικά ή Σωματικά Ταλέντα:** Εκδηλώνουν ιδιαίτερη ικανότητα σε αθλήματα, χορό, γυμναστική ή άλλες φυσικές δραστηριότητες (Illeris, 2004).

Ο χαρακτήρας του χαρισματικού παιδιού είναι πολυδιάστατος και εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Η αναγνώριση και η υποστήριξη των ιδιαιτεροτήτων τους είναι σημαντικές για την ανάπτυξη του δυναμικού τους. Λόγω των ιδιαίτερων ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους, συχνά έρχονται αντιμέτωπα και με ιδιαίτερες προκλήσεις:

- **Προκλήσεις Κοινωνικής Ενσωμάτωσης:** Η αίσθηση της διαφορετικότητας τους μπορεί να τα κάνει να αισθάνονται απομονωμένα ή δυσκολίες στην αλληλεπίδραση με ομότιμους.
- **Ανάγκη για Προκλητική Μάθηση:** Η ανάγκη για προηγμένη, απαιτητική μάθηση μπορεί να είναι δύσκολο να καλυφθεί στο συνηθισμένο σχολικό πλαίσιο.
- **Συναισθηματική Ευαισθησία:** Μπορεί να αντιμετωπίζουν υπερευαίσθησιες ή έντονα συναισθήματα που προέρχονται από την υπερβολική αναλυτικότητα ή ευαισθησία στο περιβάλλον τους.
- **Ανάγκη Εξατομικευμένης Εκπαίδευσης:** Η ανάγκη για προσαρμοσμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για να καλυφθούν οι ατομικές τους ανάγκες.

Η αναγνώριση και η υποστήριξη αυτών των παιδιών είναι ουσιώδης για την ανάπτυξη τους και την αξιοποίηση του δυναμικού τους. Η προσέγγιση της εκπαίδευσης και της ανάπτυξής τους χρειάζεται να είναι εξατομικευμένη και ευέλικτη (Lassig, 2009).

Η ανάδρομη στην ιστορία των χαρισματικών παιδιών αναδεικνύει πολλές πτυχές που έχουν εξελιχθεί και διαμορφωθεί μέσα από τους αιώνες. Από την αρχαιότητα, υπήρχαν παρατηρήσεις για παιδιά που ξεχώριζαν σε ικανότητες ή ταλέντα που ξεπερνούσαν τον μέσο όρο. Η συνειδητοποίηση της ανάγκης για προσαρμοσμένες εκπαιδευτικές πρακτικές για τα χαρισματικά παιδιά αναδείχθηκε σταδιακά. Η σύγχρονη αντίληψη για τα χαρισματικά παιδιά έχει εξελιχθεί, με εστίαση σε ποικίλες πτυχές της ανάπτυξής τους, που περιλαμβάνουν όχι μόνο τις ακαδημαϊκές τους ικανότητες αλλά και την κοινωνική, συναισθηματική και δημιουργική τους ανάπτυξη. Έρευνες έχουν διερευνήσει την αποτελεσματικότητα διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προσεγγίσεων για την υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών (Neihart, Reis, Robinson, & Moon, 2022).

Στη σύγχρονη εποχή, η προσέγγιση προς τα χαρισματικά παιδιά έχει επεκταθεί σε πολλούς τομείς. Έχουν δημιουργηθεί εξειδικευμένα προγράμματα, όπως τα ενισχυτικά μαθήματα, τα προηγμένα προγράμματα, και οι ομάδες ενδιαφέροντος. Πολλές έρευνες έχουν διεξαχθεί για να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες και την ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών, προκειμένου να προσφερθεί καλύτερη στήριξη. Ορισμένες κοινωνίες έχουν αρχίσει να αναγνωρίζουν τη σημασία της υποστήριξης των χαρισματικών παιδιών στα εκπαιδευτικά συστήματα, καθιστώντας την προσφορά ειδικών προγραμμάτων και πόρων πιο προσβάσιμη. Η αναγνώριση της ποικιλομορφίας στα χαρισματικά παιδιά έχει αυξηθεί, αναγνωρίζοντας ότι τα χαρισματικά δυναμικά εκδηλώνονται σε ποικίλες μορφές. Η εξέλιξη της αντίληψης και της υποστήριξης των χαρισματικών παιδιών έχει συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία περιβάλλοντος που αναγνωρίζει και εκτιμά τις μοναδικές τους ικανότητες και ανάγκες (Silverman, 2015).

1.2 Χαρισματικότητα. Μύθοι και πραγματικότητες

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η χαρισματικότητα δεν περιορίζεται μόνο στην ακαδημαϊκή επίδοση. Μπορεί να εκδηλώνεται σε πολλούς τομείς όπως ο αθλητισμός, η τέχνη, η μουσική, η ηγεσία, η επικοινωνία και η δημιουργικότητα. Αναφέρεται στην έντονη και έκδηλη εξαιρετικότητα σε συγκεκριμένους τομείς. Αυτή η έκφραση της υψηλής ικανότητας εκδηλώνεται σε διαφορετικούς τομείς, όπως η νοημοσύνη, η δημιουργικότητα, η κοινωνική ευφυΐα και η εξαιρετική επίδοση σε συγκεκριμένες δραστηριότητες ή πεδία.

Η χαρισματικότητα συχνά παρουσιάζεται ως ένας συνδυασμός διαφορετικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων που ξεπερνούν τον μέσο όρο στη συγκεκριμένη κατηγορία. Οι χαρισματικοί άνθρωποι είναι συχνά εξαιρετικά επιτυχημένοι σε αυτούς τους τομείς και επιδεικνύουν εξαιρετικές επιδόσεις και δημιουργικότητα. Οι εμπνευσμένοι άνθρωποι συχνά απολαμβάνουν την πρόκληση της επίλυσης προβλημάτων σε περίπλοκες καταστάσεις και μπορούν να είναι εξαιρετικά δημιουργικοί και πρωτοπόροι στον τομέα τους. Η χαρισματικότητα αποτελεί ένα σημαντικό πεδίο μελέτης στην ψυχολογία και την εκπαίδευση (Smith, 2007).

Η χαρισματικότητα επίσης μπορεί να εκφράζεται μέσω διάφορων τύπων:

- **Νοημοσύνη:** Οι χαρισματικοί άνθρωποι συχνά ξεχωρίζουν σε πολλούς τομείς της νοημοσύνης, όχι μόνο στις παραδοσιακές δοκιμασίες νοημοσύνης αλλά και στη δημιουργική σκέψη και την αντιμετώπιση προβλημάτων.
- **Δημιουργικότητα:** Η δημιουργική τους διάθεση εκδηλώνεται μέσα από τη δημιουργία νέων ιδεών, την καινοτομία και την ικανότητα να αντιμετωπίζουν προβλήματα με διαφορετικό και πρωτότυπο τρόπο.

- **Κοινωνική Ευφυΐα:** Η ικανότητά τους να κατανοούν τους άλλους, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να διαχειρίζονται κοινωνικές καταστάσεις με έξυπνο τρόπο.
- **Εξαιρετικές Ικανότητες:** Ορισμένοι χαρισματικοί άνθρωποι έχουν εκπληκτικές ικανότητες σε συγκεκριμένους τομείς όπως η μουσική, η ζωγραφική, η αθλητική επίδοση κ.λπ.

Η αναγνώριση και η υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών είναι σημαντικές για την ανάπτυξή τους. Η κατανόηση των διαφορετικών εκδηλώσεών τους μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των ταλέντων τους (Smutny, 2015).

Η χαρισματικότητα συχνά περιβάλλει μύθους και προσδοκίες. Εξετάζοντας κάποιες αντιλήψεις και τη σχέση τους με την πραγματικότητα, δηλαδή τον μύθο ότι η χαρισματικότητα είναι πάντα εμφανής. Συχνά περιμένουμε να δούμε άμεσα εμφανείς ένδειξης χαρισματικότητας. Ωστόσο, αυτή η εξαιρετικότητα μπορεί να εκδηλώνεται σε διάφορους τρόπους και να μην είναι πάντα εύκολα αντιληπτή από τους άλλους. Αντιθέτως εκδηλώνεται με πολλούς τρόπους. Κάποια ταλέντα είναι εμφανή, όπως η ικανότητα στα μαθηματικά ή η μουσική, ενώ άλλα μπορεί να είναι πιο δύσκολα να αναγνωριστούν, όπως η κοινωνική νοημοσύνη ή η δημιουργικότητα. Συχνά ορίζεται ότι η χαρισματικότητα είναι φυσική και δε χρειάζεται εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα, η ανάπτυξη των ταλέντων απαιτεί εργασία, προπόνηση και επίμονη προσπάθεια. Τα χαρισματικά παιδιά, όπως και οι ενήλικες, χρειάζονται υποστήριξη, καθοδήγηση και κατάλληλο περιβάλλον για να αναπτύξουν το δυναμικό τους (Ματσαγγούρας, 2008).

Επιπλέον, μπορεί να είναι ποικίλη και να εκδηλώνεται με διαφορετικούς τρόπους σε κάθε άτομο. Η αντίληψή μας για τη χαρισματικότητα μπορεί να επηρεαστεί από προκαταλήψεις, αλλά η πραγματικότητα είναι πολύ πιο πολύπλοκη και ποικίλη. Οι προκαταλήψεις σχετικά με τη χαρισματικότητα μπορούν να δημιουργήσουν περιορισμούς ή να επηρεάσουν την υποστήριξη που λαμβάνουν τα χαρισματικά άτομα. Ένας από τους τρόπους για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκαταλήψεις είναι μέσω της προώθησης της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης του κοινού. Εκσυγχρονισμένες πληροφορίες και εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να βοηθήσουν στη διάδοση ακριβούς πληροφορίας για τη χαρισματικότητα, αποδεικνύοντας ότι είναι ποικίλη και περισσότερο πολυδιάστατη από ό,τι οι μύθοι παρουσιάζουν. Η αναγνώριση των διαφορετικών τύπων χαρισματικότητας σε κάθε άτομο μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση της ποικιλομορφίας και της πολυπλοκότητάς της (Βαρνάβα, 2017).

Η δημιουργία περιβάλλοντος που προάγει την ανάπτυξη των ταλέντων, μέσω εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μπορεί να βοηθήσει τα χαρισματικά άτομα να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Η αναγνώριση της ποικιλομορφίας της χαρισματικότητας και η προώθηση της έννοιας ότι κάθε άτομο μπορεί να έχει διαφορετικές δυνατότητες και ταλέντα είναι σημαντικές.

Μέσω της κατανόησης, της υποστήριξης και της ενημέρωσης μπορούν να αντιμετωπιστούν οι μύθοι γύρω από τη χαρισματικότητα και να προωθηθεί ένα πιο ανοιχτό και στηρικτικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των χαρισματικών ατόμων (Ευαγγέλου , 2007).

1.3 Χαρισματικοί Μαθητές με χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις

Οι χαρισματικοί μαθητές με χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις, γνωστοί και ως "διπλά έξυπνοι" ή "twice-exceptional" μπορεί να έχουν υψηλή δεξιότητα ή ταλέντο σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η δημιουργικότητα, η τέχνη ή η μουσική, αλλά να αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα προβλήματα στην εκπαίδευση, όπως δυσκολίες στην ανάγνωση, στη γραφή ή στις μαθηματικές δεξιότητες. Αυτό μπορεί να δημιουργεί προκλήσεις στην αναγνώριση των δεξιοτήτων τους και στην παροχή της κατάλληλης στήριξης στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι διπλά έξυπνοι μαθητές αντιμετωπίζουν μια πολύπλοκη πραγματικότητα, καθώς η υψηλή τους δεξιότητα συνυπάρχει με μαθησιακές δυσκολίες. Αυτό μπορεί να δημιουργεί δυσκολίες στην αναγνώριση των αναγκών τους από το εκπαιδευτικό σύστημα. Η αποτελεσματική υποστήριξή τους απαιτεί προσαρμοσμένες προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη τις δυνατότητες τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Το πρόβλημα της αναγνώρισης των διπλά έξυπνων μαθητών και η παροχή της απαραίτητης στήριξης είναι ένας τομέας που εξακολουθεί να απασχολεί την εκπαιδευτική κοινότητα (Toyama , 2011).

Η δυσκολία στην αναγνώριση των διπλά έξυπνων μαθητών οφείλεται στο γεγονός ότι η χαμηλή τους μαθησιακή απόδοση μπορεί να αποκρύπτει την υψηλή τους ικανότητα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεξήγηση των αναγκών τους και στη μη παροχή της απαραίτητης υποστήριξης. Είναι σημαντικό να αναπτύσσονται ειδικές προσεγγίσεις για την αναγνώριση και την υποστήριξή τους, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις δυνατότητές τους όσο και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Η ανάπτυξη προγραμμάτων που εστιάζουν στις διαφορετικές ανάγκες τους μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής τους εμπειρίας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους (Λιάκου Μ. , 2005).

2.1 Πρακτικές υποστήριξης για χαρισματικά παιδιά

Η υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών μπορεί να γίνει μέσω διάφορων πρακτικών που εστιάζουν στην ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των ταλέντων τους. Ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε παιδιού, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες πρακτικές. Τα προγράμματα ενίσχυσης που προσφέρουν επιπρόσθετη προκλητικότητα και μαθησιακές ευκαιρίες σε επίπεδα υψηλότερα από την τυπική διδακτική διαδικασία, όπως για παράδειγμα ειδικά μαθήματα σε συγκεκριμένα «πεδία», όπου το παιδί διακρίνεται, είτε έχει ενδιαφέρον. Ειδικότερα, ένα προσαρμοσμένο εκπαιδευτικό

περιβάλλον ενισχύει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του παιδιού, με έμφαση στις μοναδικές του ανάγκες. Η ύπαρξη ενός μέντορα για καθοδήγηση και ενθάρρυνση στην ανάπτυξη των ταλέντων του παιδιού, καθώς και η εκπαίδευση δασκάλων και γονέων για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των αναγκών των χαρισματικών παιδιών, δίνει δυνατότητα ευκαιριών για ανάπτυξη ικανοτήτων πέρα από τον ακαδημαϊκό τομέα, όπως οι κοινωνικές, ηγετικές ή δημιουργικές δεξιότητες. Η υποστήριξη και η ενθάρρυνση των χαρισματικών παιδιών για να αναπτύξουν τις πλήρεις δυνατότητές τους είναι κρίσιμη για την επιτυχία και την αυτοπραγμάτωσή τους. (Trail, 2010).

Άλλες προσεγγίσεις που μπορούν να ωφελήσουν τα χαρισματικά παιδιά είναι η ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης μέσω της τέχνης, της μουσικής, του θεάτρου ή της λογοτεχνίας, προκειμένου να αναπτυχθεί η δημιουργικότητα και η αυτοπεποίθηση. Η προώθηση της συμμετοχής σε ομάδες ομοειδών ή σε κοινότητες που μοιράζονται τα ενδιαφέροντά τους, προκειμένου να αναπτυχθεί η κοινωνική τους πλευρά. Η προσαρμογή του τρόπου διδασκαλίας ώστε να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες του κάθε παιδιού και να το ενθαρρύνει να αναπτύξει τα δυνατά του σημεία. Η δημιουργία περιβάλλοντος που επιτρέπει στο παιδί να εξερευνά, να δοκιμάζει νέα πράγματα και να αναπτύσσει τη δική του μοναδική προσέγγιση για την επίλυση προβλημάτων. Η διαρκής υποστήριξη και έμπνευση των χαρισματικών παιδιών είναι ουσιώδης για την πλήρη ανάπτυξη τους, ενώ η προσαρμογή στις ατομικές τους ανάγκες μπορεί να οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη επιτυχία και ικανοποίηση. Αυτές οι πρακτικές μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την εκμάθηση και την ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών, βοηθώντας τα να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν το δυναμικό τους (Winner, 2016).

2.2 Χαρισματικοί μαθητές και ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Τα χαρισματικά παιδιά συχνά αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Κάποιες από αυτές τις προκλήσεις περιλαμβάνουν:

- Έλλειψη Προσαρμοσμένης Διδασκαλίας: Το εκπαιδευτικό σύστημα συχνά προσφέρει ένα ενιαίο πρόγραμμα διδασκαλίας που δεν λαμβάνει υπόψη τις ατομικές ανάγκες των χαρισματικών μαθητών.
- Έλλειψη Πρόκλησης: Οι χαρισματικοί μαθητές ενδέχεται να νιώθουν ανασφάλεια ή απογοήτευση όταν δεν τους παρέχονται αρκετές προκλήσεις στην τάξη.
- Κοινωνικές Προκλήσεις: Ορισμένα χαρισματικά παιδιά μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κοινωνική τους ενσωμάτωση ή να νιώθουν απομονωμένα λόγω της διαφορετικότητάς τους.
- Λήψη Κατάλληλης Αναγνώρισης: Η ιδιαιτερότητα και η ανάγκη για ειδική προσοχή δεν αναγνωρίζονται πάντα στο πλαίσιο του κλασικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Είναι σημαντικό να υπάρχει προσοχή και υποστήριξη προκειμένου να αναγνωριστούν οι ανάγκες αυτών των μαθητών και να παρέχεται προσαρμοσμένη εκπαίδευση που να ανταποκρίνεται στις δυνατότητές τους. Εκπαιδευτικά προγράμματα που προωθούν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και την εξατομικευμένη προσέγγιση μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξή τους και την επίτευξη του δυναμικού τους (Μπούζα, 2018).

Μερικά πιθανά βήματα για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν την διαφοροποιημένη διδασκαλία, δηλαδή ανάπτυξη προγραμμάτων που προσφέρουν διαφορετικά επίπεδα πολυπλοκότητας και προκλήσεων για να καλύψουν τις ατομικές ανάγκες των μαθητών. Εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να αναγνωρίζουν και να υποστηρίζουν τα χαρισματικά παιδιά στο πλαίσιο της τάξης. Δημιουργία περιβάλλοντος που προωθεί τη συνεργασία και την αλληλοκατανόηση ανάμεσα σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως των διαφορών τους και παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών των μαθητών. Η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και ειδικών στην εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που υποστηρίζει την ανάπτυξη και την ευημερία των χαρισματικών μαθητών. Η διαρκής αναθεώρηση και προσαρμογή του συστήματος εκπαίδευσης μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της υποστήριξης προς τα χαρισματικά παιδιά, επιτρέποντας τους να αναπτύξουν το δυναμικό τους σε πλήρη έκταση (Παπαναγιώτου, 2013).

2.3 Σύγχρονα θεωρητικά μοντέλα περί χαρισματικότητας

Υπάρχουν διάφορα σύγχρονα θεωρητικά μοντέλα που προσπαθούν να εξηγήσουν τη χαρισματικότητα. Ανάμεσά τους:

1. Μοντέλο της Τριάδας της Ευφυΐας του Sternberg: Αυτό το μοντέλο περιλαμβάνει τις διαστάσεις της αναλυτικής, πρακτικής και δημιουργικής ευφυΐας, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι διαστάσεις συνδυάζονται για να εκφράσουν την ευφυΐα.
2. Μοντέλο των Πολλαπλών Νοημοσύνων του Gardner: Αυτό το μοντέλο υποστηρίζει ότι η ευφυΐα αντιπροσωπεύει πολλαπλές μορφές νοημοσύνης, όπως η γλωσσική, η εγωκεντρική, η εικαστική, η μουσική, η κινητική, η κοινωνική και η εσωκεφαλική νοημοσύνη.
3. Μοντέλο της Επίπεδης και Πυραμιδικής Μορφής της Ευφυΐας: Αυτό το μοντέλο περιγράφει την ευφυΐα ως μια πυραμιδική δομή με διάφορα επίπεδα, από τις βασικές γνωστικές λειτουργίες μέχρι την υψηλή δημιουργική ευφυΐα.
4. Μοντέλο της Πλούσιας Επιθυμητής Εμπειρίας (Renzulli): Περιγράφει την ευφυΐα ως ένα σύνολο από δυνατότητες που εκφράζονται μέσω της υψηλής ικανότητας, της υψηλής

δημιουργικότητας και της υψηλής αγαθότητας (θέλησης να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να προκαλέσουν αλλαγές) (Ziegler , 2005).

Κάθε ένα από αυτά τα μοντέλα προσφέρει μια διαφορετική οπτική για την κατανόηση και την ανάπτυξη της χαρισματικότητας, ενισχύοντας τη συνολική κατανόηση των επιπέδων και των διαστάσεων της ευφυΐας. Οι σύγχρονες προσεγγίσεις επίσης εξετάζουν τη χαρισματικότητα στο πλαίσιο της κοινωνικής επίδρασης, των περιβαλλοντικών παραγόντων και της ανάγκης για προσαρμογή στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της εποχής μας. Ορισμένες προσεγγίσεις εστιάζουν στην ανάπτυξη της ευφυΐας και των χαρισμάτων μέσα από την επίδραση του πολιτισμού, των κοινωνικών δομών και των περιβαλλοντικών παραγόντων στην ανάπτυξη της ευφυΐας και των χαρισμάτων. Επικεντρώνονται στην ανάπτυξη της ευφυΐας μέσω των αλληλεπιδράσεων, της συνεργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ ατόμων. Αναζητούν τρόπους προσαρμογής των ατόμων με χαρισματικές ικανότητες σε περιβάλλοντα που απαιτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες. Η ενσωμάτωση αυτών των προσεγγίσεων βοηθάει στην κατανόηση της χαρισματικότητας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της και τις αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον και την κοινωνία (Σαραντάκος, 2009).

Μια άλλη προσέγγιση εστιάζει στη διαχείριση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα χαρισματικά παιδιά. Ορισμένες από αυτές περιλαμβάνουν:

1. Διαχείριση της Πίεσης και του Στρες: Τα χαρισματικά παιδιά μπορεί να αντιμετωπίζουν πίεση λόγω των υψηλών προσδοκιών. Η υποστήριξη στη διαχείριση του στρες και στην ανάπτυξη της αντοχής είναι σημαντική.
2. Προαγωγή της Αυτογνωσίας: Ενθάρρυνση της ανάπτυξης της αυτογνωσίας και της αυτοσυνειδησίας για να κατανοήσουν και να διαχειριστούν τις ιδιαιτερότητές τους.
3. Κοινωνικές Δεξιότητες και Ενσωμάτωση: Εκπαίδευση στις κοινωνικές δεξιότητες και ενθάρρυνση της ενσωμάτωσής τους στην κοινότητα, προκειμένου να αποκτήσουν ισορροπία ανάμεσα στις ακαδημαϊκές και κοινωνικές τους πτυχές.
4. Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Προβληματισμού και Δημιουργικότητας: Προώθηση της δημιουργικής σκέψης και του προβληματισμού, ώστε να αντιμετωπίζουν προκλήσεις και να επιλύουν προβλήματα.

Αυτές οι προσεγγίσεις στοχεύουν στην υποστήριξη και ενίσχυση των χαρισματικών παιδιών, ώστε να αναπτύξουν όχι μόνο τις ικανότητές τους, αλλά και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να ανταπεξέλθουν στις ποικίλες απαιτήσεις της ζωής (Σαραντάκος, 2009) (Σπυροπούλου, 2018).

Εικόνα 1. Ανάπτυξη των ικανοτήτων.

2.4 Χαρακτηριστικά των χαρισματικών παιδιών

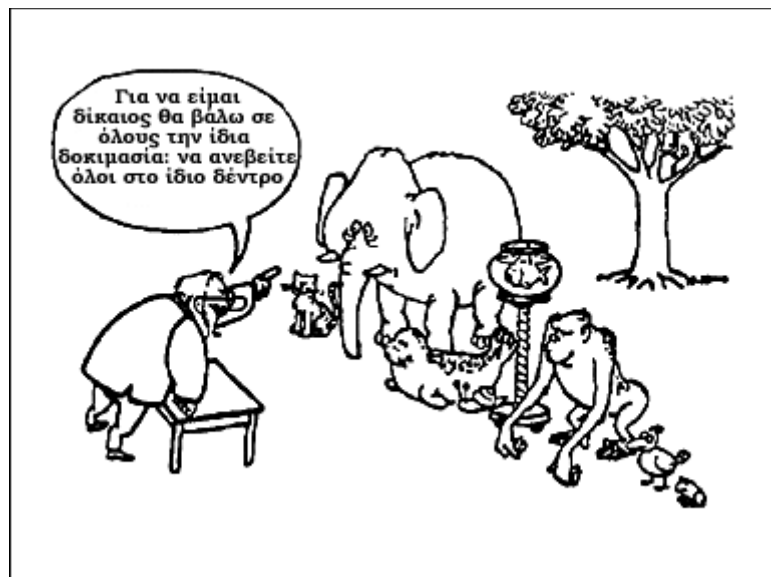
Τα χαρακτηριστικά των χαρισματικών παιδιών μπορούν να ποικίλουν ανάλογα με τις επιμέρους δυνατότητες και τις διαφορετικές πτυχές της ευφυΐας. Ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά που συχνά συναντώνται σε χαρισματικά παιδιά περιλαμβάνουν:

- Υψηλή Ευφυΐα: Συχνά διακρίνονται για την υψηλή τους νοημοσύνη και την ικανότητα να αντιλαμβάνονται γρήγορα και να επεξεργάζονται πληροφορίες.
- Δημιουργικότητα: Έχουν τη δυνατότητα να σκέφτονται και να επιλύουν προβλήματα με δημιουργικούς τρόπους, συχνά παρουσιάζοντας ξεχωριστές ιδέες.
- Διάθεση για Αυτογνωσία: Έχουν την τάση να αναζητούν την αυτογνωσία, να αμφισβητούν τα υπάρχοντα και να αναζητούν νέες προκλήσεις.
- Ευελιξία Σκέψης: Είναι σε θέση να προσαρμόζουν τον τρόπο σκέψης τους σε διάφορες καταστάσεις και προκλήσεις.
- Ανώτερη Κατανόηση Συσχέτισης: Μπορούν να διακρίνουν συνδέσεις και προτιμούν να κατανοούν τη συνολική εικόνα πέρα από τα μεμονωμένα στοιχεία.
- Υπερευαίσθησία: Ορισμένα χαρισματικά παιδιά μπορεί να είναι υπερευαίσθητα σε ερεθίσματα και εντάσεις.
- Υψηλό Ενδιαφέρον και Αφοσίωση: Έχουν έντονο ενδιαφέρον και αφοσίωση σε συγκεκριμένα θέματα ή δραστηριότητες.

Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ενδεικτικά και μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με το άτομο και τον τρόπο που εκδηλώνονται οι χαρισματικές ικανότητες. Πέρα από τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, είναι σημαντικό να επισημανθεί πως τα χαρισματικά παιδιά εμφανίζουν και ορισμένες ιδιαιτερότητες στον τρόπο που αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους και αντιμετωπίζουν τις

προκλήσεις. Ενώ ορισμένα χαρισματικά παιδιά μπορεί να έχουν δυσκολίες στις κοινωνικές σχέσεις λόγω της διαφορετικότητάς τους, άλλα μπορεί να είναι άριστοι στους αναντίρρητους δεσμούς που δημιουργούν. Τα χαρισματικά παιδιά συχνά αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην εκπαίδευση, καθώς ενδέχεται να αναζητούν περισσότερη απαιτητικότητα ή να χρειάζονται ειδικά προγράμματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους. Λόγω της υπερευαισθησίας ή της εντονότερης ευαισθησίας, κάποια χαρακτηριστικά παιδιά μπορεί να έχουν πιο έντονα συναισθήματα που χρειάζονται ειδική διαχείριση (Χρυσάφιδης, 2008).

Η αναγνώριση αυτών των ιδιαιτεροτήτων και χαρακτηριστικών είναι σημαντική για την προσέγγιση και την υποστήριξη που προσφέρεται σε χαρισματικά παιδιά, είτε αυτά εκφράζονται σε ακαδημαϊκά πεδία είτε σε άλλους τομείς της ζωής τους. Επιπλέον, η προσέγγιση των χαρισματικών παιδιών απαιτεί συνεχή εξέλιξη και προσαρμογή στις ατομικές τους ανάγκες. Κάποια παιδιά ενδέχεται να επιδεικνύουν ασυνήθιστα ενδιαφέροντα που δεν συνηθίζονται για την ηλικία τους ή να έχουν έντονη αφοσίωση σε συγκεκριμένα θέματα. Λόγω της εντονότερης αντίληψης και της ανάγκης για απαιτητική δουλειά, κάποια παιδιά μπορεί να βιώνουν υπερένταση και μπορεί να προτιμούν διαφορετικές μεθόδους μάθησης, πιο ανοιχτές σε εναλλακτικές προσεγγίσεις ή πιο αυτοδιευθυνόμενες (Τζιτζιρίδης & Παντάζη, 2022).

Εικόνα 2. Η δικαιοσύνη είναι τυφλή

2.5 Συναισθηματική διάσταση της χαρισματικότητας

Η συναισθηματική διάσταση της χαρισματικότητας είναι σημαντική για την ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών. Περιλαμβάνει την αυτοεκτίμηση, την αντιμετώπιση των αποτυχιών, τη διαχείριση των σχέσεων και τη συναισθηματική ευαισθησία. Η δυνατότητα των παιδιών αυτών, να

χειρίζονται αποτελεσματικά τις συναισθηματικές αντιδράσεις τους, να διατηρούν μια θετική εικόνα για τον εαυτό τους και να αντιμετωπίζουν τις αποτυχίες με αισιοδοξία και ανθεκτικότητα, είναι ουσιώδης ικανότητες. Επίσης, η διαχείριση των σχέσεων και η συναισθηματική ευαισθησία προς τους άλλους είναι σημαντικές δεξιότητες. Αυτές οι ικανότητες επηρεάζουν τη μάθηση, την κοινωνική προσαρμογή και τη γενική ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών.

Είναι σημαντικό να δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης στα χαρισματικά παιδιά, καθώς αυτό τους βοηθά να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τα συναισθήματά τους και των άλλων. Η δυνατότητα να αντιμετωπίζουν τις συναισθηματικές προκλήσεις και να αναπτύσσουν ισορροπία μεταξύ νοήματος και συναισθήματος είναι κρίσιμης σημασίας για την ευημερία και την επιτυχία τους. Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να υποστηριχθεί μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και της δημιουργίας περιβάλλοντος που προάγει την ανάπτυξη των συναισθηματικών δεξιοτήτων. Αυτό μπορεί να συμβάλει στην πλήρη ανάπτυξη τους σε πολλά επίπεδα (Smutny, 2015).

Η συναισθηματική διάσταση των χαρισματικών παιδιών περιλαμβάνει την ικανότητά τους να κατανοούν τα συναισθήματα τους και των άλλων, καθώς και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις συναισθηματικές τους αντιδράσεις. Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης ενισχύει την ικανότητά τους να δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης και ευαισθησίας, κάτι που είναι σημαντικό για την κοινωνική τους ενσωμάτωση και επιτυχία. Η συναισθηματική νοημοσύνη είναι ουσιαστική για τη δημιουργία ενός ισορροπημένου και υγιούς ψυχικού προφίλ, που συμβάλλει στην ακαδημαϊκή και κοινωνική τους επιτυχία. Επομένως, η ενίσχυση αυτής της διάστασης είναι ουσιώδης για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των χαρισματικών παιδιών (Φύκαρης, 2014).

Οι χαρισματικοί μαθητές μπορεί να επιδεικνύουν ευαισθησία στα συναισθήματα των άλλων και να έχουν μεγαλύτερη συναισθηματική ενσυναίσθηση. Αυτό τους βοηθά να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και τις δυσκολίες με αυτοσυνείδηση και ευελιξία. Επίσης, η ικανότητά τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να αντιλαμβάνονται τις σχέσεις τους με άλλους είναι θεμελιώδης για την καλή τους προσαρμογή στο περιβάλλον. Η ενίσχυση της συναισθηματικής νοημοσύνης μπορεί να γίνει μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προάγουν την αντίληψη και τη διαχείριση των συναισθημάτων, βοηθώντας τα παιδιά να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τις συναισθηματικές τους αντιδράσεις. Αυτό ενισχύει την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν δυσκολίες και να αναπτύσσουν πιο υγιείς σχέσεις με τους άλλους. Η ευαισθησία στις συναισθηματικές πτυχές ενδυναμώνει τα χαρισματικά παιδιά, βοηθώντας τα να εξελιχθούν και να ευδοκιμήσουν σε πολλούς τομείς της ζωής τους. Συχνά, αυτά τα παιδιά μπορεί να έχουν έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις και ευαισθησία σε πολύπλοκες καταστάσεις. Επιπλέον, η διαχείριση των συναισθημάτων τους επηρεάζει την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις (Φλογαΐτη, 2009).

Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης επιτρέπει στα χαρισματικά παιδιά να αντιδρούν με ευελιξία και να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους άλλους. Επιπλέον, η ικανότητά τους να κατανοούν τα συναισθήματα των άλλων μπορεί να τους καθιστά εξαιρετικούς στη διαχείριση των κοινωνικών σχέσεων τους. Η συναισθηματική διάσταση αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της πορείας τους προς την ωριμότητα και την προσαρμογή τους στο περιβάλλον τους. Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης συμβάλλει στην επιτυχία και την ευημερία τους σε πολλά επίπεδα (Τσιάμης, 2006).

2.6 Εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών

Ο εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών μπορεί να γίνει μέσω διαφόρων μεθόδων. Αυτές περιλαμβάνουν την αξιολόγηση επίδοσης, διαγνωστικά τεστ, παρατηρήσεις εκπαιδευτικών στην αίθουσα τάξης, συνεντεύξεις με την οικογένεια του παιδιού. Είναι σημαντικό να γίνεται η αναγνώριση με προσοχή, καθώς κάθε παιδί μπορεί να έχει μοναδικά χαρίσματα που πρέπει να αναγνωριστούν.

Η αξιολόγηση της ακαδημαϊκής επίδοσης επιτρέπει την αναγνώριση της αριστείας σε συγκεκριμένους τομείς όπως μαθηματικά, γλώσσες και άλλα. Τα διαγνωστικά τεστ, ανάλογα με τον τύπο τους, μπορούν να ανιχνεύσουν τις εκτεταμένες ικανότητες του παιδιού σε διάφορους τομείς. Οι εκπαιδευτικοί, μέσω παρατηρήσεων στην τάξη, μπορούν να εντοπίσουν έντονες δεξιότητες σε συγκεκριμένα πεδία. Άλλοι τρόποι εντοπισμού περιλαμβάνουν διαγνωστικά τεστ που εστιάζουν σε διάφορες ικανότητες, συνεργασία με τους γονείς για να κατανοήσουν τις εξαιρετικές ικανότητες του παιδιού και παρατηρήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμπεριφορά και την ακαδημαϊκή τους επίδοση. Με αυτούς τους τρόπους μπορεί να εντοπιστούν ταλέντα και χαρίσματα που μπορούν να δείξουν τις ξεχωριστές ικανότητες ενός παιδιού (Τζιτζιρίδης & Παντάζη, 2022).

Τέλος, οι συνεντεύξεις με τους γονείς μπορούν να παράσχουν πληροφορίες για τις εκδηλώσεις των χαρισμάτων του παιδιού σε διάφορους τομείς της ζωής του. Πέρα από τους τρόπους εντοπισμού των χαρισματικών παιδιών, σημαντικό είναι να υπάρχει ένα περιβάλλον που υποστηρίζει και ενθαρρύνει την ανάπτυξη των ταλέντων και των εξαιρετικών ικανοτήτων αυτών των παιδιών. Προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους και εκπαιδευτικοί που είναι ενήμεροι για τις ειδικές τους ανάγκες μπορούν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο (Βαρνάβα, 2017) (Τάση, 2014).

Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί πως ο εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών δεν πρέπει να περιορίζεται σε συγκεκριμένα δείκτες ή τεστ. Πολλά παιδιά, έχουν ταλέντα και δεξιότητες που μπορεί να εκδηλωθούν σε διάφορους τομείς, όχι μόνο στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Επομένως, η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι ολιστική και να λαμβάνει υπόψη την ποικιλία των ταλέντων και των ικανοτήτων τους (Gross, 2022).

Αφού εντοπιστούν τα χαρισματικά παιδιά, είναι σημαντικό να υπάρχει ένα περιβάλλον που να υποστηρίζει την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των ταλέντων τους. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσφέρουν διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές εμπειρίες που προσαρμόζονται στις ανάγκες τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- **Προγράμματα Εμπλουτισμού:** Προγράμματα που επεκτείνουν το περιεχόμενο και τη δυσκολία των μαθημάτων προκειμένου να προσφέρουν προκλήσεις σε υψηλότερο επίπεδο.
- **Ατομική Διαφοροποίηση:** Προσαρμοσμένες δραστηριότητες και προγράμματα εκπαίδευσης που είναι προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του κάθε μαθητή.
- **Υποστήριξη Συναισθηματικής Ανάπτυξης:** Ενθάρρυνση της αυτογνωσίας, της αυτοπεποίθησης και της διαχείρισης των συναισθημάτων.
- **Εκπαίδευση των Γονέων:** Παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στους γονείς για να κατανοήσουν και να υποστηρίξουν τις ανάγκες του παιδιού τους.

Η σημαντικότητα της διαφοροποίησης στην εκπαίδευση αναδεικνύεται όταν πρόκειται για χαρισματικά παιδιά, καθώς οι ανάγκες τους μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από αυτές των υπόλοιπων μαθητών. Ο εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών είναι σημαντικός για να προσφερθεί η κατάλληλη υποστήριξη. Ένα περιβάλλον με προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, ατομική διαφοροποίηση και υποστήριξη στη συναισθηματική ανάπτυξη είναι ουσιώδες. Μετά τον εντοπισμό, η αξιολόγηση της προόδου τους, η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων είναι σημαντικά μέτρα. Η στήριξη από εκπαιδευτικούς, γονείς και ειδικούς συμβούλους βοηθά στην εξέλιξη και την πρόοδο τους. Συνεχής παρακολούθηση και προσαρμογή του εκπαιδευτικού πλάνου είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξή τους (Lassig, 2009) (Monks & Katzko, 2008).

Β' ΜΕΡΟΣ: Έρευνα

3.Κεφάλαιο: Μεθοδολογία

Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση επικεντρώνεται στο γενικότερο πλαίσιο ανάπτυξης του ελληνικού σχολείου για να ανταποκριθεί στη δημιουργία συνθηκών απρόσκοπτης ανάπτυξης για όλους τους μαθητές και την αναγνώριση της ισοτιμίας στη μαθητική κοινότητα. Η έρευνα προκύπτει από την ανάγκη αντιμετώπισης πρακτικών ζητημάτων που προκύπτουν καθημερινά στη διδακτική πράξη και την αναζήτηση ενός θεωρητικού πλαισίου για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού μοντέλου που θα ικανοποιεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των μαθητικών ομάδων.

Κεντρική αρχή αυτής της έρευνας είναι η πεποίθηση ότι η δημιουργία ενός πραγματικά δημοκρατικού ελληνικού σχολείου απαιτεί την αναγνώριση και αντιμετώπιση των ξεχωριστών εκπαιδευτικών αναγκών των χαρισματικών παιδιών. Αυτό δεν επιβαρύνει τους εκπαιδευτικούς με νέους ρόλους, αλλά τους ενισχύει με νέες παιδαγωγικές δεξιότητες και την αυτοεκπαίδευση σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών (Cohen, , Manion , & Morrison,, 2012).

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ειδικότερα μια ανασκόπηση πεδίου. Ανατρέχοντας σε υπάρχουσα επιστημονική πληροφορία και ερευνητικά δεδομένα, επιχειρήθηκε η ανάδειξη της σχέσης της έρευνας με την υφιστάμενη βιβλιογραφία. Πρακτικά, αυτό αποτελεί μια προσεκτική και συστηματική μελέτη του υλικού που υπάρχει στην επιστημονική κοινότητα σχετικά με το θέμα της έρευνας.

3.1 Μεθοδολογικό πλαίσιο, Ερευνητικά ερωτήματα

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα είναι η ανασκόπηση πεδίου, ένας προσεκτικός τρόπος να εξεταστεί ένα ερευνητικό ερώτημα. Αυτός ο τύπος ανασκόπησης επιτρέπει να συλλεχθεί και να εξεταστεί η υπάρχουσα γνώση σε σχέση με ένα συγκεκριμένο θέμα. Ακολουθεί διάφορα στάδια: από την αρχική αναζήτηση και επιλογή των μελετών, μέχρι την αξιολόγηση της ποιότητας και τη σύνθεση των δεδομένων.

Μια παρόμοια μέθοδος ονομάζεται PRISMA, που χρησιμοποιείται για μετα-αναλύσεις και συστηματικές ανασκοπήσεις και παρέχει ένα πλαίσιο για την εκτέλεση των σταδίων από την αρχική αναζήτηση μέχρι την αναφορά των αποτελεσμάτων. Η ανασκόπηση πεδίου έχει πλεονεκτήματα, όπως τη σύννοψη της διαθέσιμης γνώσης και τη δυνατότητα προτάσεων για μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας. Μέσω των σταδίων που ακολουθούνται, εξετάζεται και παρουσιάζεται η γνώση με μεθοδικό τρόπο, διασφαλίζοντας την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων (Cohen, , Manion , & Morrison,, 2012).

Η παρούσα εργασία θα εστιάσει στα κοινά χαρακτηριστικά που προκύπτουν από τις έρευνες σχετικά με τα χαρισματικά παιδιά στην Ελλάδα, εξετάζοντας κατά πόσο το εκπαιδευτικό σύστημα τους υποστηρίζει και προκαλεί, βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Υπάρχουν πολλές έρευνες που εξετάζουν το θέμα αυτό σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η ψυχολογία, η κοινωνιολογία και άλλοι. Τα ερευνητικά ερωτήματα που αναδεικνύονται από τη βιβλιογραφία είναι τα εξής:

- Αναγνώριση και διάγνωση: Ποιοι τρόποι χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και διάγνωση χαρισματικών παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης.

- Εκπαίδευση: Πώς η αποτελεσματικότητα διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προσεγγίσεων επηρεάζει την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών.

- Κοινωνικοί παράγοντες: Πώς οι χαρισματικοί μαθητές αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό περιβάλλον και ποιο είναι το ρόλο της οικογένειας στην ανάπτυξή τους.

- Συναισθηματική ευεξία: Πώς η συναισθηματική και ψυχική ευημερία των χαρισματικών παιδιών επηρεάζει την κοινωνική τους ενσωμάτωση, αντιμετωπίζοντας πιθανές προκλήσεις όπως η κοινωνική απομόνωση ή η πίεση.

- Μετέπειτα επιδόσεις: Πώς η παιδική τους ικανότητα επηρεάζει την εξέλιξή τους στην ενηλικίωση, εξετάζοντας πιθανά μονοπάτια ανάπτυξης.

3.2 Αποτελέσματα- Συζήτηση

Οι έρευνες προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την αναγνώριση και διαχείριση της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση. Αποκαλύπτουν προκλήσεις και αδυναμίες στην αξιοποίηση των χαρισματικών μαθητών, προτείνουν στρατηγικές βελτίωσης και αναδεικνύουν τη σημασία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Επιπλέον, αναδεικνύουν τη σημασία της συμμετοχής γονέων και εκπαιδευτικών στην αναγνώριση των χαρισματικών παιδιών και προτείνουν βελτιώσεις στην εκπαιδευτική πρακτική. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων για τα χαρισματικά παιδιά.

Επιπλέον, οι έρευνες αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ώστε να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των χαρισματικών μαθητών. Η δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης που θα ενισχύουν τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών στον τομέα αυτό είναι κρίσιμη για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής εμπειρίας των χαρισματικών μαθητών.

Τα συμπεράσματα αυτά επισημαίνουν την ανάγκη για συνεχή έρευνα, παρακολούθηση και προσαρμογή των εκπαιδευτικών πρακτικών προκειμένου να δημιουργηθούν περισσότερο ανοικτά και ευνοϊκά περιβάλλοντα για την ανάπτυξη των χαρισματικών ικανοτήτων. Συνολικά, η αντίληψη για τη χαρισματικότητα και η υποστήριξη των χαρισματικών μαθητών στην Ελλάδα εξελίσσεται, αλλά υπάρχει ακόμη δρόμος για τη δημιουργία πλήρους και αποτελεσματικής πολιτικής στον τομέα αυτό.

Περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς φορείς, και τους υπεύθυνους για την εκπαιδευτική πολιτική. Ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η ανάπτυξη και υλοποίηση σχεδίων κατάρτισης για εκπαιδευτικούς που θα επικεντρώνονται στις ειδικές ανάγκες των χαρισματικών μαθητών.

Επιπλέον, η δημιουργία συστημάτων που θα αναγνωρίζουν και θα υποστηρίζουν τη χαρισματικότητα από τα πρώτα στάδια της εκπαίδευσης είναι ουσιαστική. Η προώθηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και η ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για την προαγωγή της χαρισματικότητας μπορούν να έχουν σημαντική επίδραση. Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα θέματα της χαρισματικότητας μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων και αναγκών των χαρισματικών μαθητών. Συνεπώς, εκπαιδευτικά προγράμματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης θα πρέπει να ενταχθούν στην εκπαιδευτική πολιτική.

Συνολικά, η ανάπτυξη μιας πλήρους και ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αναγνώριση και υποστήριξη της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση απαιτεί συνεργασία, πόρους και δέσμευση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

3.3 Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, οι ερευνητικές μελέτες που αναφέρθηκαν παρέχουν σημαντικές πληροφορίες και αναδεικνύουν κρίσιμα ζητήματα σχετικά με την αναγνώριση και διαχείριση της χαρισματικότητας στην εκπαίδευση. Από τα ανωτέρω, μπορούν να συναχθούν τα εξής κύρια συμπεράσματα:

- **Αναγνώριση της Χαρισματικότητας:** Οι έρευνες αναδεικνύουν τη σημασία της αποτελεσματικής αναγνώρισης των χαρισματικών μαθητών. Προτείνουν στρατηγικές για την ανίχνευση και αξιολόγησή τους, εστιάζοντας σε διάφορες διαστάσεις όπως γνωστικό επίτευγμα, χαρίσματα, φύση/ανατροφή, και προσανατολισμό στο άτομο ή στο σύνολο.
- **Προκλήσεις και Αδυναμίες:** Αποκαλύπτονται προκλήσεις και αδυναμίες στην αναγνώριση και ενσωμάτωση των χαρισματικών μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Σημαντικά σφάλματα στη διαδικασία αναγνώρισης μπορεί να οδηγήσουν σε αδικαιολόγητα περιοριστικά μέτρα.
- **Σημασία Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας:** Η έμφαση δίνεται στη διαφοροποιημένη διδασκαλία ως κεντρικό στοιχείο για την αντιμετώπιση των αναγκών των χαρισματικών μαθητών και την ενίσχυση της εκπαιδευτικής εμπειρίας τους.
- **Συμμετοχή Γονέων και Εκπαιδευτικών:** Επισημαίνεται η σημασία της ενεργού συμμετοχής των γονέων και των εκπαιδευτικών στη διαδικασία αναγνώρισης και υποστήριξης των χαρισματικών μαθητών.
- **Ανάγκη Νομοθετικής Ρύθμισης:** Προτείνεται η ανάγκη για σαφείς νομοθετικές ρυθμίσεις που θα προσφέρουν κατευθυντήριες γραμμές για την αναγνώριση και υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η έλλειψη σαφούς νομοθετικού πλαισίου μπορεί να οδηγήσει σε ανεπάρκεια και ανισότητες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση για τα χαρισματικά παιδιά.

- Συνολικά, ο συνδυασμός των αποτελεσμάτων από αυτές τις έρευνες προσφέρει ένα ευρύτερο πλαίσιο κατανόησης της χαρισματικότητας στον εκπαιδευτικό χώρο και παρέχει βάση για πιο εξειδικευμένες πρακτικές και πολιτικές προσεγγίσεις. Η ενσωμάτωση των προτεινόμενων βελτιώσεων στην εκπαιδευτική πρακτική θα συμβάλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την ανάπτυξη και εκμετάλλευση των δυνατοτήτων των χαρισματικών μαθητών.

Αναφορές

- Neihart, M., Reis, S., Robinson, N., & Moon, S. (2022). *The Social and Emotional Development of Gifted Children: What Do We Know*. Prufrock Press.
- Βαρνάβα, Α. (2017). Εκπαίδευση και χαρισματικά παιδιά. *sigmalive*. Ανάκτηση από <http://www.sigmalive.com/archive/simerini/analiseis/social/355938>
- Cathy, O. (2017). *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. Chicago: Crown Random House.
- Cohen, , L., Manion , ,, & Morrison,, K. (2012). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (Μ. Μ. Σ. Κυρανάκης, Μεταφρ.) Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Davis, G., Rimm, S., & Siegle, D. (2018). *Εκπαίδευση χαρισματικών παιδιών* . (Α.-Σ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ , & Μ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ, Επιμ.) Παρισιανού.
- Gross, M. U. (2022). *Exceptionally Gifted Children*.
- Guanglun, M. M., Yang, H., & Yan, W. (2017, October). Building resilience of students with disabilities in China: The role of inclusive education teachers. *Teacher and Teaching Education*, σσ. 125-134.
- Illeris, K. (2004). *(Three Dimensions of Learning*. Malabar. FL: Krieger Publishing.
- Lassig , C. (2009). Teachers' attitudes towards the gifted : the importance of professional development and school culture. σσ. 32-42 .
- Lemov , G. (2010). *Teach like a champion: 49 Techniques that put students on the path to College*. Jossy – Bass.
- Monks, J., & Katzko, W. (2008). *Χαρισματικότητα: Έννοιες και Εφαρμογές. Εκπαιδύοντας Παιδιά Υψηλών Ικανοτήτων Μάθηση Διαφοροποιημένη Συνεκπαίδευση*. (Ματσαγγούρας, Επιμ.) Αθήνα:: Gutenberg.
- Morrissey, J. (2018, August 2). *The New York Times*. Ανάκτηση από How to Write a Good College Application Essay: <https://www.nytimes.com/2018/08/02/education/learning/writing-college-application-essay.html?rref=collection%2Fsectioncollection%2Feducation&action=click&contentCollection=education&region=rank&module=package&version=highlights&contentPlacement=2&pgtype=s>
- Munn, Z., Pollock, D., Khalil, H., Alexander, L., McInerney, P., Godfrey, C. M., & Tricco, A. C. (2022). What are scoping reviews? Providing a formal definition of scoping reviews as a type of evidence synthesis. *JBI Evidence Synthesis*, 20(4), σσ. 950-952.
- Silverman, L. (2015). *Gifted Children: A Guide for Parents and Professionals*. Love Publishing Company.
- Smith, G. (2007). *Place-based education: breaking through the constraining regularities of public school* . Environmental Education Research.

- Smutny, J. (2015). *Educational Programs for Gifted Students: A Teacher's Resource Guide*. Allyn & Bacon.
- Toyama, K. (2011). *There are no Technology Shortcuts to Good Education. Educational Technology Debate Exploring ICT and Learning in Developing*.
- Trail, B. (2010). *Twice-Exceptional Gifted Children: Understanding, Teaching, and Counseling Gifted Students*. Prufrock press book.
- Winner, E. (2016). *Gifted Children and the Myth of Normalcy*. Basic Books.
- Ziegler, A. (2005). The Actiotope Model of Giftedness. In R.J. Sternberg & J.E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness*. New York: Cambridge University Press, 411-436.
- Ελευθέριος, Δ., Γούπος, Θ., Μπεκιάρη, Α., & Μπεκιάρη, Μ. (2023, Μάιος 5). Χαρισματικά παιδιά και δομές εκπαίδευσης στην Ελλάδα. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 2022(73). Ανάκτηση από <https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/article/view/9840>
- Ευαγγέλου, Ο. (2007). *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*. , .: Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ζαρμπούτη, Μ. (2020). Διδασκαλία Χαρισματικών Παιδιών στην Ελλάδα και Σύγκριση με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, σσ. 261–270. doi:<https://doi.org/10.12681/educ.2676>
- Ζάχαρη, Κ., Ζερκούλη, Μ., & Κουμέντος, Ι. (2020). Ερευνητική εργασία: απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών για τη χαρισματικότητα και πως αυτή αντιμετωπίζεται από το σχολικό σύστημα. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*(8), σσ. 271–283. doi:<https://doi.org/10.12681/educ.2677>
- Κοτσιφάκος, Δ. (2020). Παράμετροι Εκπαίδευσης Χαρισματικών Παιδιών στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. *9 Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, (σσ. 305–315). doi:<https://doi.org/10.12681/educ.3135>
- Λιάκου, Μ. (2005). *Το χαρισματικό παιδί και η εκπαίδευση του*. Παπαζήση.
- Λιάκου. (2005). *Το χαρισματικό παιδί και η εκπαίδευση του*. Παπαζήση.
- Ματσαγγούρας. (2008). *Εκπαιδύοντα Παιδιά Υψηλών Ικανοτήτων Μάθησης: Διαφοροποιημένη Συνεκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η. (2008α). *Εισαγωγή. Εκπαιδύοντα Παιδιά Υψηλών Ικανοτήτων Μάθησης : Διαφοροποιημένη Συνεκπαίδευση*. Αθήνα: GUTENBERG.
- Μπούζα, Δ. (2018). *Εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών*. Αθήνα: Μεταίχμιο .
- Ξυθάλη, Β. (2020). Η εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών: Παγκόσμιες πρακτικές και σχετική πολιτική στην Ελλάδα. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*(15), σσ. 37–47. doi:<https://doi.org/10.12681/icw.22187>
- Παπαναγιώτου, Α. (2013). *Χαρισματικά παιδιά και εφήβους*. Αθήνα: Πατάκη.
- Παπαρρίζου, Ε., & Καρολίδου, Σ. (2020). Το νομοθετικό πλαίσιο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης μαθητών/τριών στην Ελλάδα και οι αναφορές στα χαρισματικά παιδιά. *9 Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, (σσ. 611–620). doi:<https://doi.org/10.12681/educ.3159>

- Σαμψωνίδης , Δ. (2023, Ιανουαρίου 17). Η σχέση της πολυδυναμικότητας και της υτοαποτελεσματικότητας στα χαρισματικά παιδιά ηλικίας 15-18 στην Ελλάδα. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 1(12), σσ. 1–19. doi:<https://doi.org/10.12681/hjre.31619>
- Σαραντάκος, Ν. (2009). *Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ταλέντα*. Αθήνα: Πατάκη.
- Σπυροπούλου, Μ. (2018). Εκπαίδευση και χαρισματικά παιδιά. *Καθημερινή*. Ανάκτηση από <http://www.kathimerini.gr>
- Τάση, Ο. (2014). Οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνιών στο σχολείο. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Επιστημονικών Θεμάτων*(1).
- Τζιτζιρίδης, Κ., & Παντάζη, Μ. (2022). *Διαγνωστική αξιολόγηση και εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών*. Αθήνα : Πατάκη .
- Τσιάμης, Α. (2006). *Τα χαρισματικά παιδιά ζουν ανάμεσά μας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Φλογαΐτη, Ε. (2009). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*. Αθήνα:.. Ελληνικά.
- Φύκαρης, Ι. (2014). *Όρια και δυνατότητες της σύγχρονης διδασκαλίας*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Δέσποινα.
- Χανιώτη, Μ. (2020). Διεθνείς εμπειρίες στην εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, σσ. 1238–1249. doi: <https://doi.org/10.12681/edusc.2813>
- Χρυσάφιδης , Κ. (2008). *Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης*. Αθήνα: ΔΙΠΤΥΧΟ.

Πηγές Εικόνων

Εικόνα εξώφυλλου: <https://ekefalonias.gr/einai-to-paidi-mou-charismatiko/>

Εικόνα 1. :

<https://braining.gr/blog/%CF%87%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83u%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%84%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%8D%CF%87%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82-%CF%84%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%87%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83u%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-u%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD.html>

Εικόνα 2: <https://www.biologyinschool.gr/%CF%84%CF%8D%CF%80%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B7/>